

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
PRIIT PIKAMÄE
prednesené 26. októbra 2023¹

Spojené veci C-554/21, C-622/21 a C-727/21

Financijska agencija

proti

HANN-INVEST d.o.o. (C-554/21)

a

Financijska agencija

proti

MINERAL-SEKULINE d.o.o. (C-622/21)

a

UDRUGA KHL MEDVEŠČAK ZAGREB (C-727/21)

[návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Visoki trgovački sud Republike Hrvatske (Vyšší obchodný súd, Chorvátsko)]

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ – Právny štát – Účinná súdna ochrana v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie – Článok 47 Charty základných práv Európskej únie – Právomoc Súdneho dvora – Prípustnosť – Výklad potrebný na to, aby vnútroštátny súd mohol vydať rozsudok – Vnútorý mechanizmus na zabezpečenie konzistentnosti judikatúry súdu druhého stupňa – Zásada právnej istoty – Zásada nezávislosti sudcov – Požiadavky na prístup k súdu zriadenému zákonom a spravodlivému súdnemu konaniu“

1. Po pripomenutí, že judikatúra je prameňom práva, sa zodpovednosť sudcu objaví v celom svojom rozsahu a zložitosti, keďže sudca je v centre protichodných príkazov, musí zabezpečiť právnu istotu, ale aj inovovať s cieľom prispôsobiť právo zmenám v spoločnosti, ktorú má riadiť. Otázka bola napokon správne položená aj v právnej náuke: „Koľko neistoty môže zniesť právny systém?“²

2. Ak bude odpoveď na otázku prípustnosti návrhov na začatie prejudiciálneho konania kladná, prejednávane veci Súdnemu dvoru poskytujú príležitosť nájsť rovnováhu medzi vyššie uvedenými požiadavkami pri posudzovaní zlučiteľnosti vnútorného procesného mechanizmu určeného na zabezpečenie konzistentnosti judikatúry súdu, pričom toto posúdenie zahŕňa zohľadnenie nevyhnutnej nezávislosti sudcov.

¹ Jazyk prednesu: francúzština.

² HUGLO, J.-G.: Le principe de sécurité juridique. In: *Cahier du Conseil constitutionnel*. č. 11, december 2001.

I. Právny rámec

A. Právo Únie

3. V prejednávanej veci je relevantný článok 19 ods. 1 ZEÚ.

B. Chorvátske právo

4. Článok 37 Zakon o sudovima (zákon o organizácii súdnictva) (*Narodne novine*, br. 28/13, 33/15, 82/15, 82/16, 67/18, 126/19, 130/20) stanovuje:

„1. Súdny, ktoré majú niekoľko senátov alebo zložení vrátane samosudcov, ktoré rozhodujú o otázkach patriacich do jednej alebo viacerých súvisiacich oblastí práva, zriadia oddelenia združujúce sudcov, ktorí rozhodujú o týchto otázkach.

2. Oddelenie je zriadené ročným programom pridelovania sudcov, ktorý určí predsedu oddelenia zodpovedného za výkon jeho činnosti...“

5. Článok 38 tohto zákona stanovuje:

„1. Zasadnutia oddelenia sú venované posudzovaniu otázok relevantných pre prácu oddelenia, najmä organizácie vnútornej činnosti, kontroverzných právnych otázok, zjednotenia judikatúry a otázok relevantných pre uplatňovanie predpisov v každej právnej oblasti, ako aj kontroly práce a odbornej prípravy sudcov, súdnych poradcov a justičných čakateľov pridelených do oddelenia.

2. Počas zasadnutí oddelení Županijski sud [župný súd], Visoki trgovački sud Republike Hrvatske [Vyšší obchodný súd], Visoki upravni sud Republike Hrvatske [Vyšší správny súd], Visoki kazneni sud Republike Hrvatske [Vyšší trestný súd] a Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske [Vyšší priestupkový súd] sa posudzujú aj otázky spoločného záujmu súdov nižšieho stupňa patriacich do obvodu týchto súdov.

3. Zasadnutia oddelenia Vrhovni sud Republike Hrvatske [Najvyšší súd] sú venované posudzovaniu otázok spoločného záujmu všetkých alebo niektorých súdov na území Chorvátskej republiky, ako aj preskúmaniu a formulovaniu stanoviska k návrhom právnych predpisov v konkrétnej právnej oblasti.“

6. Podľa článku 39 tohto zákona:

„1. Predseda oddelenia alebo predseda súdu zvolá zasadnutie oddelenia vždy, keď je to potrebné, a to najmenej štvrtročne. Toto zasadnutie vedie. Keď sa predseda súdu zúčastňuje na práci zasadnutia oddelenia, tomuto zasadnutiu predsedá a zúčastňuje sa na rozhodovacom procese.

2. Zasadnutie všetkých sudcov súdu sa musí zvolať, keď o to požiada oddelenie súdu alebo štvrtina všetkých sudcov.

3. Na zasadnutiach sudcov súdu alebo oddelenia sa rozhodnutia prijímajú väčšinou hlasov sudcov súdu alebo sudcov oddelenia.

4. Zo zasadnutia sa vyhotovuje zápisnica.

5. Predseda súdu alebo oddelenia môže tiež prizvať významných vedcov a odborníkov v určitej oblasti práva, aby sa zúčastnili na zasadnutí všetkých sudcov alebo oddelenia.“

7. Článok 40 zákona o organizácii súdnictva stanovuje:

„1. Zasadnutie oddelenia alebo sudcov sa zvolá, ak sa zistí, že pri otázkach týkajúcich sa uplatňovania právneho poriadku existujú medzi oddeleniami, senátmi alebo sudcami rozdiely vo výklade, alebo ak sa senát alebo sudca príslušného oddelenia odchýli od predtým prijatého právneho stanoviska.

2. Právne stanovisko prijaté na zasadnutí všetkých sudcov alebo oddelenia Vrhovni sud Republike Hrvatske [Najvyšší súd], Visoki trgovački sud Republike Hrvatske [Vyšší obchodný súd], Visoki upravni sud Republike Hrvatske [Vyšší správny súd], Visoki kazneni sud Republike Hrvatske [Vyšší trestný súd], Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske [Vyšší priestupkový súd] a na zasadnutí oddelenia Županijski sud [župný súd] je záväzné pre všetky senáty alebo sudcov druhého stupňa tohto oddelenia alebo súdu.

3. Predseda oddelenia môže v prípade potreby prizvať profesorov právnickej fakulty, významných vedcov alebo odborníkov v určitej oblasti práva, aby sa zúčastnili na zasadnutí oddelenia.“

8. Článok 41 tohto zákona stanovuje:

„1. Predseda súdu v ročnom programe pridelenia sudcov určí jedného alebo viacerých sudcov zodpovedných za monitorovanie a skúmanie judikatúry...“

9. Článok 177 ods. 3 Sudski poslovník (Rokovací poriadok súdov) (*Narodne novine*, br. 37/14, 49/14, 8/15, 35/15, 123/15, 45/16, 29/17, 33/17, 34/17, 57/17, 101/18, 119/18, 81/19, 128/19, 39/20 a 47/20) stanovuje:

„V konaniach na súdoch druhého stupňa sa vec považuje za skončenú dňom odoslania rozhodnutia z kancelárie sudcu po tom, čo bola vrátená z oddelenia sledovania a registrácie judikatúry. Po prijatí spisu je oddelenie sledovania a registrácie judikatúry povinné vrátiť ho v najkratšej možnej lehote do kancelárie sudcu. Rozhodnutie sa potom zašle v ďalšej lehote ôsmich dní.“

II. Spory vo veciach samých a prejudiciálne otázky

10. Visoki trgovački sud Republike Hrvatske (Vyšší obchodný súd), ktorý podal návrhy na začatie prejudiciálneho konania vo veciach samých, prejednáva tri odvolania. Vo veciach C-554/21 a C-622/21 sa odvolania týkajú uznesení, ktorými bol zamietnutý návrh Financijska agencija (Finančná agentúra) na náhradu nákladov súvisiacich s jej účasťou v konkurzných konaniach. Vo veci C-727/21 sa odvolanie týka uznesenia o zamietnutí návrhu na začatie reštrukturalizačného konania podaného žalobkyňou vo veci samej.

11. V týchto troch veciach vnútroštátny súd zasadajúci v trojčlenných senátoch odvolania preskúmal a členovia senátov ich jednomyselne zamietli, čím potvrdili prvostupňové rozhodnutia. Tieto rozhodnutia boli podpísané a následne postúpené oddeleniu sledovania a registrácie judikatúry v súlade s článkom 177 ods. 3 Rokovacieho poriadku súdov.

12. Podľa tohto ustanovenia a ako uviedol vnútroštátny súd, vo veci, v ktorej sa rozhoduje v druhostupňovom konaní, sa práca súdu považuje za ukončenú až vtedy, keď je vec zaregistrovaná týmto oddelením a následne vrátená rozhodovaciemu zloženiu na účely zaslania rozhodnutia účastníkom konania. Až v deň odoslania sa prípad považuje za uzavretý. Súdne rozhodnutie sa teda napriek tomu, že je prijaté rozhodovacím zložením, považuje za finálne, len ak ho potvrdí sudca tohto oddelenia (ďalej len „registrujúci sudca“), ktorého vymenúva predseda dotknutého súdu ako orgán súdnej správy v rámci ročného programu pridelovania sudcov. Takýto postup nie je stanovený zákonom ako podmienka prijatia súdneho rozhodnutia, ale zodpovedá praxi súdov druhého stupňa založenej na rokovacom poriadku súdov.

13. Vnútroštátny súd uvádza, že v troch konaniach vo veciach samých registrujúci sudca zamietol registráciu prijatých rozhodnutí a vrátil ich spolu s odôvodňujúcim listom. Vo veciach C-554/21 a C-622/21 tento list odkazuje na zistenie rozporu s inými rozhodnutiami týkajúcimi sa podobných sporov, zatiaľ čo vo veci C-727/21 vyjadruje nesúhlas tohto sudcu s právnym výkladom prijatým senátom vo veci samej, nepoukazuje však na rozpor s judikatúrou.

14. Po týchto zamietnutiach registrácie sa vnútroštátny súd vo veciach C-554/21 a C-622/21 rozhodol podať na Súdny dvor návrhy na začatie prejudiciálneho konania vzhľadom na pochybnosti o zlučiteľnosti článku 177 ods. 3 Rokovacieho poriadku súdov s právom Únie. Pokiaľ ide o vec C-727/21, po tom, čo vnútroštátny súd potvrdil svoje pôvodné rozhodnutie a opätovne ho zaslal registrujúcemu sudcovi, tento sudca ho postúpil oddeleniu obchodných a iných sporov vnútroštátneho súdu, aby sa sporná právna otázka mohla preskúmať na zasadnutí oddelenia. Toto oddelenie na svojom zasadnutí zaujalo „právne stanovisko“, v ktorom prijalo riešenie uprednostňované registrujúcim sudcom. Následne bola vec opätovne vrátená senátu na rozhodnutie v súlade s týmto právnym stanoviskom podľa článku 40 ods. 2 zákona o organizácii súdnictva a v tejto situácii bolo rozhodnuté o podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-727/21.

15. Vzhľadom na priebeh konaní vo veci samej sa vnútroštátny súd domnieva, že registrujúci sudca, ktorý nie je účastníkom konania známy, ktorého úloha nie je stanovená procesnými pravidlami uplatniteľnými na opravné prostriedky a ktorý síce nie je súdom vyššieho stupňa, ale môže podniknúť príslušný senát, aby zmenil svoje rozhodnutie, môže svojou činnosťou narúšať požiadavku nezávislosti sudcov. Vnútroštátny súd uvádza, že existencia takejto formy registrácie súdnych rozhodnutí bola doteraz odôvodnená potrebou zjednotenia judikatúry. Spôsob, akým oddelenie registrácie postupuje po prijatí súdneho rozhodnutia, je však podľa tohto súdu v rozpore so základným právom na nezávislosť súdnictva, keďže uvedené oddelenie samo vyberá rozhodnutia, ktoré súd zašle účastníkom konania.

16. Okrem toho vo veci C-727/21 v súvislosti so zasadnutiami oddelenia súdu vnútroštátny súd uvádza, že ide o orgán, ktorý nie je stanovený v občianskom súdnom poriadku, a že o bodoch programu takého zasadnutia rozhodujú len registrujúci sudcovia a predsedovia oddelenia. Účastníci jednotlivých konaní nepoznajú úlohu tohto zasadnutia a nemôžu sa ho zúčastniť. Rozhodnutie vydané rozhodovacím zložením však možno preskúmať a zmeniť len na základe opravných prostriedkov podaných účastníkmi konania na príslušný súd v rámci zákonného postupu, o ktorom vedia, a nie na základe stanoviska sudcu, ktorý nie je členom tohto rozhodovacieho zloženia alebo plenárneho zhromaždenia sudcov.

17. Za týchto podmienok Visoki trgovački sud Republike Hrvatske (Vyšší obchodný súd) rozhodol v každej z troch spojených vecí prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Má sa vychádzať z toho, že pravidlo uvedené v článku 177 ods. 3 druhej časti prvej vety a článku 177 ods. 3 druhej vete [Rokovacieho poriadku súdov], ktoré stanovuje, že ‚v konaniach na súdoch druhého stupňa sa vec považuje za skončenú dňom odoslania rozhodnutia z kancelárie sudcu po tom, čo bola vrátená z oddelenia... registrácie...[, že] po prijatí spisu je oddelenie... registrácie... povinné vrátiť ho v najkratšej možnej lehote do kancelárie sudcu [a že] rozhodnutie sa potom zašle v ďalšej lehote ôsmich dní‘, je v súlade s článkom 19 ods. 1 ZEÚ a článkom 47 [Charty základných práv Európskej únie (ďalej len ‚Charta‘)]?“

18. Okrem toho vo veci C-727/21 Visoki trgovački sud Republike Hrvatske (Vyšší obchodný súd) rozhodol položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Je článok 40 ods. 2 [zákona o organizácii súdnictva], ktorý stanovuje, že ‚právne stanovisko prijaté na zasadnutí všetkých sudcov alebo oddelenia Vrhovni sud Republike Hrvatske [Najvyšší súd], Visoki trgovački sud Republike Hrvatske [Vyšší obchodný súd], Visoki upravni sud Republike Hrvatske [Vyšší správny súd], Visoki kazneni sud Republike Hrvatske [Vyšší trestný súd], Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske [Vyšší priestupkový súd] a na zasadnutí oddelenia Županijski sud [župný súd] je záväzný pre všetky senáty alebo sudcov druhého stupňa tohto oddelenia alebo súdu‘, v súlade s článkom 19 ods. 1 ZEÚ a článkom 47 [Charty]?“

III. Konanie na Súdnom dvore

19. Rozhodnutím predsedu Súdneho dvora zo 14. marca 2022 boli veci C-554/21, C-622/21 a C-727/21 spojené na účely písomnej časti konania, ústnej časti konania a rozsudku.

20. Chorvátska vláda a Európska komisia predložili písomné pripomienky vo veciach C-554/21, C-622/21 a C-727/21. Písomné pripomienky predložila žalobkyňa vo veci samej vo veci C-554/21. Na pojednávaní, ktoré sa konalo 5. júna 2023, bola vypočutá chorvátska vláda a Komisia.

IV. Analýza

21. Ako vyplýva z návrhov na začatie prejudiciálneho konania, vnútroštátny súd sa domnieva, že od Súdneho dvora potrebuje výklad článku 19 ods. 1 ZEÚ a článku 47 Charty vzhľadom na svoje pochybnosti o tom, či je s týmito ustanoveniami práva Únie zlučiteľný článok 177 ods. 3 Rokovacieho poriadku súdov a článok 40 ods. 2 zákona o organizácii súdnictva, ktorými sa riadi rozhodovací proces na chorvátskych súdoch druhého stupňa.

22. Hoci ani jeden z účastníkov konania nepredložil pripomienky k právomoci Súdneho dvora a prípustnosti týchto návrhov, je potrebné pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry prináleží samotnému Súdnemu dvoru preskúmať podmienky, za akých sa naň vnútroštátny súd obrátil, s cieľom preveriť svoju právomoc alebo prípustnosť návrhu, ktorý mu bol predložený.³

³ Rozsudok z 22. marca 2022, Prokurator Generalny a i. (Disciplinárny senát Najvyššieho súdu – Vymenovanie) (C-508/19, EU:C:2022:201, bod 59).

A. O právomoci Súdneho dvora

23. Je dôležité zdôrazniť, že v rámci prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ môže Súdny dvor vykladať právo Únie iba v hraniciach právomocí, ktoré mu boli priznané.⁴

24. Po prvé, pokiaľ ide o uplatňovanie článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, treba pripomenúť, že podľa teda ustanovenia členské štáty ustanovia pre osoby podliehajúce súdnej právomoci v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, prostriedky nápravy potrebné na zabezpečenie ich práva na účinnú súdnu ochranu. Členským štátom teda prináleží, aby vytvorili systém opravných prostriedkov a postupov zabezpečujúcich účinné súdne preskúmanie v uvedených oblastiach. Z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že pokiaľ ide o pôsobnosť článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, uvedené ustanovenie sa týka „oblastí, na ktoré sa vzťahuje právo Únie“, bez ohľadu na okolnosti, za akých členské štáty uplatňujú toto právo v zmysle článku 51 ods. 1 Charty.⁵

25. Článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ sa má najmä uplatňovať na každý vnútroštátny orgán, ktorý môže ako súdny orgán rozhodovať o otázkach, ktoré sa týkajú uplatňovania alebo výkladu práva Únie, a teda patria do oblastí, na ktoré sa toto právo vzťahuje. Platí to však aj pre vnútroštátny súd, ktorý môže ako súdny orgán založený na chorvátskom všeobecnom práve rozhodovať o otázkach týkajúcich sa uplatňovania alebo výkladu práva Únie a ako „súdny orgán“ v zmysle definovanom týmto právom patrí do chorvátskeho systému opravných prostriedkov v „oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie“⁶, v zmysle článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, takže tento súd musí spĺňať požiadavky účinnej súdnej ochrany. Okrem toho treba pripomenúť, že hoci organizácia súdnictva v členských štátoch patrí do právomoci týchto štátov, stále platí, že pri výkone tejto právomoci sú členské štáty povinné dodržiavať povinnosti, ktoré im vyplývajú z práva Únie a najmä z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ.⁷

26. Z vyššie uvedeného vyplýva, že v prejednávanych veciach Súdny dvor má právomoc vykladať článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ.

27. Po druhé pôsobnosť Charty v súvislosti s konaním členských štátov je vymedzená v jej článku 51 ods. 1, podľa ktorého sú ustanovenia Charty určené členským štátom vtedy, ak vykonávajú právo Únie, pričom toto ustanovenie potvrdzuje ustálenú judikatúru Súdneho dvora, podľa ktorej sa základné práva zaručené v právnom poriadku Únie majú uplatniť vo všetkých situáciách, ktoré upravuje právo Únie, nie však mimo týchto situácií. Ako vyplýva z ustálenej judikatúry Súdneho dvora, ak právna situácia nepatrí do pôsobnosti práva Únie, Súdny dvor nemá právomoc o nej rozhodovať a prípadné uvádzané ustanovenia Charty nemôžu same osebe založiť túto právomoc.⁸

⁴ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 19. novembra 2019, A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu) (C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982, bod 77).

⁵ Rozsudok z 26. marca 2020, Miasto Łowicz a Prokurator Generalny (C-558/18 a C-563/18, EU:C:2020:234, body 32 a 33) (ďalej len „rozsudok Miasto Łowicz“).

⁶ Podľa Komisie Visoki trgovački sud Republike Hrvatske (Vyšší obchodný súd) ako, okrem iného, druhostupňový súd rozhoduje o obchodných sporoch ako aj sporoch týkajúcich sa práva obchodných spoločností, práva duševného vlastníctva, lietadiel a lodí. V súlade s článkami 21 a 24 zákona o organizácii súdnictva vnútroštátny súd rozhoduje o odvolaniach proti rozhodnutiam prvostupňových obchodných súdov, ktoré rozhodujú o návrhoch na začatie konkurzného konania a vedú reštrukturalizačné konania.

⁷ Pozri v tomto zmysle rozsudok Miasto Łowicz (body 34 až 36).

⁸ Rozsudky z 19. novembra 2019, A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu) (C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982, bod 78), a z 26. februára 2013, Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105, bod 22).

28. V prejednávanej veci, pokiaľ ide konkrétnejšie o článok 47 Charty, ktorý je predmetom týchto návrhov na začatie prejudiciálneho konania, treba uviesť, že spory prejednávané vnútroštátnym súdom sa v podstate týkajú náhrady nákladov, ktoré vznikli verejnému orgánu v dôsledku jeho vstupu do konkurzného konania, a dôvodnosti prvostupňového rozhodnutia o zamietnutí návrhu na vyhlásenie reštrukturalizačného konania podaného združením so sídlom v Záhrebe (Chorvátsko). Pokiaľ ide konkrétne o oblasť konkurzného konania, je nesporné, že normotvorca Únie prijal rôzne akty týkajúce sa tejto oblasti.⁹ Treba však konštatovať, že vnútroštátny súd neuvádza nijaké ustanovenie práva Únie v tejto oblasti uplatniteľné na predmetné spory a dokonca ani neuvádza nijaký dôkaz, ktorý by naznačoval, že spory vo veciach samých, ktoré sú lakonicky spomenuté v návrhoch na začatie prejudiciálneho konania, patria do pôsobnosti práva Únie. Treba zdôrazniť, že predpokladom priznania práva na účinný prostriedok nápravy zakotveného v článku 47 Charty v konkrétnej veci je, že osoba, ktorá ho uplatňuje, sa dovoľáva práv alebo slobôd zaručených právom Únie. Z návrhov na začatie prejudiciálneho konania však nevyplýva, že žalobkyne vo veci samej sa dovoľávajú práva, ktoré im priznáva ustanovenie práva Únie.¹⁰

29. Z vyššie uvedeného vyplýva, že nič neumožňuje domnievať sa, že spory vo veciach samých sa týkajú výkladu alebo uplatnenia právnej normy Únie na vnútroštátnej úrovni. Súdny dvor preto v prejednávaných veciach nemá právomoc vykladať článok 47 Charty.

B. O prípustnosti návrhov na začatie prejudiciálneho konania

30. Táto otázka má podľa môjho názoru osobitný význam vzhľadom na veľmi širokú pôsobnosť článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, ako ho vykladá Súdny dvor, a jeho súvisiacu právomoc.¹¹ Od vydania rozsudku Associação Sindical dos Juizes Portugueses¹² bolo Súdnemu dvoru doručených množstvo návrhov na začatie prejudiciálneho konania, ktoré si vyžadujú výklad tohto ustanovenia vo veciach, ktoré sú prinajmenšom rôznorodé, pričom niektoré odhaľujú závažné zásahy do právneho štátu, konkrétnejšie do nezávislosti sudcov, a iné sa týkajú otázky odmietnutia povýšenia sudcu, jeho zaradenia do platovej stupnice, pravidiel prideľovania vecí v rámci súdu, postavenia osoby, ktorá podpísala vyjadrenie k žalobe, alebo okamihu vyhlásenia rozsudku a nemajú zjavnú súvislosť s predmetom sporu vo veci samej.¹³ Prísne posúdenie prípustnosti sa v tomto kontexte javí ako jediné možné obmedzenie skúmania návrhov na začatie prejudiciálneho konania, ktoré sú v rozpore s duchom a účelom tohto zákonného postupu, ktorým je spoločné nájdenie riešenia sporu predloženého vnútroštátnemu súdu Súdnym dvorom a uvedeným súdom v súlade s ich príslušnými právomocami.

⁹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/848 z 20. mája 2015 o insolvenčnom konaní (Ú. v. EÚ L 141, 2015, s. 19) a smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1023 z 20. júna 2019 o rámcach preventívnej reštrukturalizácie, o oddlžení a diskvalifikácii a o opatreniach na zvýšenie účinnosti reštrukturalizačných, konkurzných a oddlžovacích konaní a o zmene smernice (EÚ) 2017/1132 (Smernica o reštrukturalizácii a insolvenčii) (Ú. v. EÚ L 172, 2019, s. 18). Treba poukázať na to, že toto nariadenie sa týka cezhraničných insolvenčných konaní, zameriava sa na riešenie konfliktov právomocí a právnych predpisov v cezhraničných insolvenčných konaniach a zabezpečuje uznávanie súdnych rozhodnutí o platobnej neschopnosti v celej únii. Neharmonizuje hmotné konkurzné právo členských štátov. Smernica 2019/1023 nemá vplyv na rozsah pôsobnosti nariadenia č. 2015/848, ale usiluje sa ho doplniť stanovením minimálnych hmotnoprávných noriem pre konania o preventívnej reštrukturalizácii, ako aj pre konania, ktoré pripravujú pôdu na oddlženie podnikateľov (odôvodnenia 12 a 13).

¹⁰ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. februára 2022, RS (Účinnok rozhodnutí Ústavného súdu (C-430/21, EU:C:2022:99, body 34 a 35).

¹¹ Vzhľadom na začlenenie čoraz plodnejšieho práva Únie do právneho poriadku členských štátov a na úlohu vnútroštátneho súdu, ktorý je všeobecným súdom Únie, zabezpečiť účinné uplatňovanie právnych predpisov Únie sa domnievam, že kritérium uplatnenia článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, ktoré sa týka len právomoci vnútroštátneho súdu rozhodovať o otázkach uplatňovania alebo výkladu práva Únie, je takmer systematicky splnené.

¹² Rozsudok z 27. februára 2018 (C-64/16, EU:C:2018:117).

¹³ V niektorých veciach je podľa môjho názoru návrh na začatie prejudiciálneho konania už len procesnou zámkou na to, aby jeho autor predložil Súdnemu dvoru svoju nespokojnosť/obvinenia, pokiaľ ide o fungovanie vnútroštátneho súdneho systému, pričom sa opiera výlučne o článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ.

31. Vzhľadom na relevantnú judikatúru Súdneho dvora a osobitne na jej konsolidované vyjadrenie v rozsudku *Miasto Łowicz* treba zdôrazniť, že konanie, ktoré upravuje článok 267 ZFEÚ, je nástrojom spolupráce medzi Súdny dvorom a vnútroštátnymi súdmi, prostredníctvom ktorého Súdny dvor poskytuje týmto súdom výklad práva Únie potrebný na vyriešenie sporov, ktoré prejednávajú, a že odôvodnením návrhu na začatie prejudiciálneho konania nie je formulovanie poradných názorov na všeobecné alebo hypotetické otázky, ale potreba, ktorá je vnútorne spätá s efektívnym riešením určitého sporu. Ako vyplýva zo samotného znenia článku 267 ZFEÚ, požadované rozhodnutie o prejudiciálnej otázke musí byť „nevyhnutné“ na to, aby umožnilo vnútroštátnemu súdu „vydať rozsudok“ vo veci, ktorá mu bola predložená. Súdny dvor tak opakovane pripomenul, že zo znenia a systematiky článku 267 ZFEÚ vyplýva, že prejudiciálne konanie predovšetkým predpokladá, že na vnútroštátnych súdoch skutočne prebieha konanie, v rámci ktorého majú vydať rozhodnutie, pri ktorom budú môcť zohľadniť rozsudok v prejudiciálnom konaní. Úlohou Súdneho dvora v rámci prejudiciálneho konania je pomôcť vnútroštátnemu súdu pri vyriešení konkrétneho sporu, ktorý prejednáva. V rámci takéhoto konania tak musí medzi uvedeným sporom a ustanoveniami práva Únie, o ktorých výklad sa žiada, existovať taká spojitosť, aby tento výklad bol objektívne nevyhnutný na rozhodnutie, ktoré musí vnútroštátny súd prijať.¹⁴

32. Z rozsudku *Miasto Łowicz* vyplýva, že táto spojitosť môže byť priama alebo nepriama v závislosti od troch prípadov prípustnosti, ktoré sú v ňom uvedené. Priama je, ak má vnútroštátny súd uplatniť právo Únie, ktorého výklad je potrebný na dosiahnutie vecného riešenia sporu vo veci samej (prvý prípad). Nepriama je, ak je rozhodnutie o prejudiciálnej otázke spôsobilé poskytnúť vnútroštátnemu súdu výklad procesných ustanovení práva Únie, ktoré musí uplatniť na účely vydania rozsudku (druhý prípad), alebo výklad práva Únie, ktorý mu umožní rozhodnúť o procesných otázkach vnútroštátneho práva, skôr než môže rozhodnúť o merite sporu, ktorý prejednáva (ďalej len „tretí prípad“).¹⁵

33. Ako už bolo uvedené vyššie, spory vo veciach samých majú určitú vecnú súvislosť s právom Únie týkajúcim sa konkurzného konania, v súvislosti s ktorým vnútroštátny súd nežiada Súdny dvor o výklad nijakého ustanovenia, čo predstavuje súvislosť, ktorá zjavne nepostačuje na splnenie kritéria nevyhnutnosti. Z návrhov na začatie prejudiciálneho konania nevyplýva ani to, že vnútroštátny súd má uplatniť článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, na ktorý sa vzťahujú prejudiciálne otázky, s cieľom dospieť k *vecnému* riešeniu sporov týkajúcich sa náhrady nákladov alebo podmienok začatia konkurzného konania.

34. Zdá sa totiž, že vnútroštátny súd sa prejudiciálnymi otázkami, ktoré položil Súdny dvor, a požadovaným výkladom práva Únie usiluje získať objasnenie nie merita sporov, ktoré mu boli predložené, ale otázky procesnej povahy chápanej v širokom zmysle¹⁶ v rámci vnútroštátneho práva, o ktorej musí rozhodnúť *in limine litis*, keďže sa týka právomoci tohto súdu rozhodovať o uvedených sporoch úplne nezávisle v rámci vnútorného mechanizmu určeného na zabezpečenie konzistentnosti judikatúry súdu, do ktorého sú zapojené ďalšie súdne orgány. Vnútroštátny súd dostatočne vysvetlil dôvody, ktoré ho v prejednávanej veci viedli k položeniu otázky týkajúcej sa výkladu článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, a najmä súvislosť, ktorú vidí medzi týmto ustanovením Zmluvy a vnútroštátnymi ustanoveniami, ktoré podľa neho môžu ovplyvniť súdny proces, na konci ktorého vydá rozsudky. Podľa tohto súdu sa vzhľadom na

¹⁴ Rozsudok *Miasto Łowicz* (body 44 až 46 a 48).

¹⁵ Pozri rozsudok *Miasto Łowicz* (body 49 až 51).

¹⁶ Podľa môjho názoru stačí uviesť, že predmetný mechanizmus zjednocovania judikatúry určuje rozhodovací proces v štádiu porád vnútroštátneho súdu, pričom skutočnosť, že sporné ustanovenia nie sú súčasťou chorvátskeho občianskeho súdneho poriadku, nie je podstatná.

odpoveď Súdneho dvora o zlučiteľnosti uvedeného mechanizmu tento súd môže, ale nemusí odchyliť od právnych stanovísk vydaných dotknutými oddeleniami sudcov v súvislosti so spormi vo veciach samých.

35. Tieto úvahy však nijako nemenia predmet týchto sporov a predchádzajúce konštatovanie, podľa ktorého z návrhov na začatie prejudiciálneho konania nevyplýva, že sa týkajú otázok práva Únie. Skutočnosť, že výklad článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, ktorý poskytne Súdny dvor, môže mať vzhľadom na povahu procesnej problematiky nastolenej v návrhoch na začatie prejudiciálneho konania vplyv na spôsob, akým má vnútroštátny súd rozhodnúť spory vo veciach samých, neznamená, že je nevyhnutný na rozhodnutie vo veci samej v sporoch týkajúcich sa práva Únie.

36. Musí teda Súdny dvor odpovedať na otázky vnútroštátneho súdu, ktoré sú skutočne potrebné na to, aby mu umožnili vyriešiť *in limine litis* vnútroštátnu procesnú otázku, ktorá môže mať negatívny vplyv na povinnosť členských štátov podľa článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, skôr než rozhodne vo veci samej spory, ktoré nesúvisia s právom Únie? Táto otázka je podľa môjho názoru chýlostivá.

37. Po prvé treba pripomenúť, že v rozsudku Miasto Łowicz Súdny dvor postupne preskúmal prípustnosť položených prejudiciálnych otázok vzhľadom na tri odlišné a samostatné situácie, ktoré spĺňajú kritérium nevyhnutnosti, aby dospel k záveru o ich neprípustnosti, pričom v treťom prípade zdôraznil rozdiel oproti veciam, v ktorých bol vydaný rozsudok A. K. A. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu)¹⁷ a v ktorých výklad požadovaný v rámci konania o prejudiciálnej otázke od Súdneho dvora mohol ovplyvniť otázku určenia súdu príslušného rozhodnúť o merite veci v sporoch, „ktoré sa týkajú práva Únie“¹⁸.

38. Po druhé skutočnosť, že v rozsudku Miasto Łowicz je okrem obvyklejšej podmienky priamej hmotnoprávnej súvislosti medzi sporom vo veci samej s právom Únie uvedená tretia podmienka prípustnosti, neznamená, že ak má mať táto hypotéza zmysel, treba ju nevyhnutne chápať tak, že sa musí uplatniť na vec, v ktorej táto súvislosť neexistuje. Je totiž potrebné zohľadniť rôznorodosť návrhov na začatie prejudiciálneho konania a uvažovať vzhľadom na každú prejudiciálnu otázku. Návrhy na začatie prejudiciálneho konania môžu ako v prejednávanej veci obsahovať prejudiciálne otázky týkajúce sa výlučne vnútroštátneho procesného problému alebo môžu zahŕňať otázky rôznej povahy, z ktorých niektoré priamo súvisia s meritom sporu vo veci samej a iné sa týkajú vnútroštátnej procesnej problematiky, pričom prvé uvedené otázky môžu byť na rozdiel od druhých vyhlásené za prípustné.¹⁹

39. Po tretie odôvodnenie právomoci Súdneho dvora vzhľadom na znenie článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, ktorý všeobecne odkazuje na „oblasti, na ktoré sa vzťahuje právo Únie“, bez ohľadu na situáciu, v ktorej členské štáty toto právo vykonávajú, nemôže byť odôvodnením prípustnosti návrhov na začatie prejudiciálneho konania, lebo v opačnom prípade dochádza k zámene dvoch odlišných právnych pojmov a posledná uvedená požiadavka sa stáva zbytočnou.

¹⁷ Rozsudok z 19. novembra 2019 (C-585/18, C-624/18 et C-625/18, EU:C:2019:982).

¹⁸ Rozsudok Miasto Łowicz (bod 51).

¹⁹ Pozri rozsudok z 23. novembra 2021, IS (Nezákonnosť uznesenia o podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania) (C-564/19, EU:C:2021:949), pokiaľ ide o prvú a druhú prejudiciálnu otázku.

40. Je pravda, že nezávislosť sudcov je právne nedeliteľná, a ako uviedol generálny advokát Bobek,²⁰ v podstate neexistuje „nezávislosť súdnictva v rámci pôsobnosti práva Únie“ v protiklade k „nezávislosti súdnictva v čisto vnútroštátnych veciach“. Nech je táto pripomienka akokoľvek relevantná, neumožňuje preskočiť fázu prípustnosti položených prejudiciálnych otázok a zbaviť tak Súdny dvor povinnosti skúmať, či je právo Únie skutočne uplatniteľné v spore vo veci samej, o ktorom má rozhodnúť vnútroštátny súd.²¹

41. Na skutočnosť, že problém nastolený vnútroštátnym súdom sa javí byť pomerne závažný z dôvodu systémovej povahy sporných pravidiel pre vnútroštátny súdny systém, sa nevzťahuje skúmanie prípustnosti, ale vecné posúdenie, konkrétne posúdenie súladu týchto pravidiel s požiadavkami článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ. Určitá neochota ponechať vnútroštátny súd bez odpovede, a teda nepreskúmať právnu úpravu a prax, ktoré môžu ohroziť nezávislosť chorvátskych sudcov a ktoré môžu byť zaujímavé pre mnohé iné vnútroštátne právne poriadky z dôvodu vytvorenia tohto mechanizmu zjednocovania judikatúry, nemôže predstavovať odôvodnenie, v prejednávanej veci implicitné, rozhodnutia o prípustnosti.²²

42. Treba teda konštatovať, že ak Súdny dvor pripustí otázku týkajúcu sa ustanovenia práva Únie s cieľom vyriešiť vnútroštátny procesný problém, aby konania vo veci samej mohli prebiehať v súlade s právom Únie, je to len z hľadiska rozhodnutia vnútroštátneho súdu o merite sporu vo veci samej, ktorý sa týka práva Únie. Musím však uznať, že pokiaľ ide o tento posledný bod, judikatúra Súdneho dvora, ktorá nasledovala po rozsudku Miasto Łowicz, sa nevyznačuje homogénnosťou, keďže je pravda, že niektoré rozhodnutia o neprípustnosti alebo prípustnosti prejudiciálnych otázok sú v súlade s touto líniou,²³ zatiaľ čo iné sa od nej podľa všetkého odchyľujú a navyše ide o zdanlivo protichodné riešenia.²⁴

43. V nedávnom rozsudku Súdny dvor vo všeobecnosti uviedol, že prejudiciálne otázky, ktorých cieľom je umožniť vnútroštátnemu súdu vyriešiť *in limine litis* procesné ťažkosti, akými sú problémy týkajúce sa jeho vlastnej právomoci rozhodnúť vo veci, ktorú prejednáva, alebo právnych účinkov, ktoré môžu alebo nemusia byť priznané súdnemu rozhodnutiu, ktoré potenciálne bráni ďalšiemu preskúmaniu takej veci týmto súdom, sú prípustné podľa

²⁰ Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bobek v spojených veciach Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim a i. (C-748/19 až C-754/19, EU:C:2021:403, bod 136).

²¹ To je však v podstate názor vnútroštátneho súdu, podľa ktorého mechanizmus zjednotenia judikatúry môže mať výrazný vplyv na dodržiavanie zásad právneho štátu a nezávislosti sudcov, a to najmä preto, že sa uplatňuje vo všetkých veciach na všetkých súdoch druhého stupňa v Chorvátsku „bez ohľadu na to, či sa v prejednávanej veci uplatňuje právo Únie“ (strana 4 návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-554/21).

²² Napokon, možno sa dôvodne domnievať, že chorvátsky súd druhého stupňa tento mechanizmus v budúcnosti nikdy nespochybní v rámci sporu týkajúceho sa práva Únie? Okrem tejto situácie možno uvažovať o konaní o nesplnení povinnosti začatím Komisiou alebo o preskúmaní podľa Dohovoru, ktoré vykonáva Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“).

²³ Uznesenie zo 6. októbra 2020, Prokuratura Rejonowa w Ślubicach (C-623/18, EU:C:2020:800); rozsudky zo 6. októbra 2021, W.Ż. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie) (C-487/19, EU:C:2021:798, bod 94); z 23. novembra 2021, IS (Nezákonnosť uznesenia o podaní návrhu na začatie prejudiciálneho konania) (C-564/19, EU:C:2021:949, body 58 až 66 a 87), a z 29. marca 2022, Getin Noble Bank (C-132/20, EU:C:2022:235, body 67, 92 a 99).

²⁴ Uznesenie z 2. júla 2020, S.A.D. Maler und Anstreicher (C-256/19, EU:C:2020:523), v ktorom Súdny dvor síce uvažoval rovnako ako v rozsudku Miasto Łowicz, ale osobitne odôvodnil neuplatnenie tretieho prípadu prípustnosti napriek predchádzajúcemu konštatovaniu, že neexistuje súvislosť medzi sporom vo veci samej a právom Únie. V uvedenej veci, ktorá sa týkala pridelovania spisov v rámci súdu, tak poukázal na to, že vnútroštátny súd vyčerpal opravné prostriedky, ktoré má k dispozícii, a na skutočnosť, že tento súd nemôže v rámci sporu vo veci samej rozhodnúť o tom, či mu bol spis pridelený zákonne. Pozri tiež rozsudok zo 16. novembra 2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim a i. (C-748/19 až C-754/19, EU:C:2021:931, body 48 a 49), v ktorom nie je vysvetlená hmotnoprávna súvislosť medzi sporom vo veci samej (trestné konania v štádiu vydania rozsudku) a právom Únie, a rozsudok z 18. mája 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a i. (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393, body 113 až 121), v ktorom je vyhlásená za prípustnú otázka týkajúca sa procesnej námietky v súvislosti s postavením autora vyjadrenia k žalobe vo veci samej, ktorej predmetom je získanie štatistických údajov uchovávaných súdnou inšpekciou združením sudcov.

článku 267 ZFEÚ.²⁵ Zdá sa, že tento prístup spôsobuje osamostatnenie procesnej problematiky ako takej v tom zmysle, že môže sama osebe spĺňať kritérium nevyhnutnosti podľa článku 267 ZFEÚ. Faktom zostáva, že Súdny dvor jasne a výlučne poukázal len na dva osobitné prípady odlišné od situácie, ktorú rieši vnútroštátny súd, vzhľadom na to, že návrhy na začatie prejudiciálneho konania neobsahujú otázku týkajúcu sa jeho vecnej právomoci na rozhodovanie v sporoch vo veciach samých ani neodkazujú na súdne rozhodnutia, ktoré by bránili ďalšiemu preskúmaniu týchto sporov.

44. Nakoniec považujem za potrebné poukázať na druhý prípad uvedený v rozsudku *Miasto Łowicz*. V tejto súvislosti, hoci Súdny dvor už rozhodol, že prejudiciálne otázky týkajúce sa výkladu procesných ustanovení práva Únie, ktoré je dotknutý vnútroštátny súd povinný uplatniť pri vydaní rozsudku, sú prípustné, podľa môjho názoru to nie je prípad otázok položených v rámci prejednávanej spojených vecí, pokiaľ článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ nepatrí do uvedenej kategórie noriem. Z preskúmania relevantnej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že táto judikatúra sa týka aktov sekundárneho práva stanovujúcich osobitné pravidlá procesnej povahy, čo sú osobitné situácie, ktoré si vyžadujú riešenie prípustnosti prijaté Súdny dvorom.²⁶

45. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že Súdny dvor vyhlásil za prípustnú prejudiciálnu otázku týkajúcu sa výkladu nariadenia (ES) č. 1206/2001,²⁷ pričom predtým konštatoval, že otázka nemá priamy vplyv na riešenie sporu vo veci samej, v ktorom išlo o priznanie náhrady škody na základe zmluvy o zákaze konkurencie.²⁸ Uplatnenie takého rozhodnutia v prejednávanej veci v spojení s výkladom článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, ktorý poskytol Súdny dvor na účely zachovania svojej právomoci, by viedlo k extenzívnemu, ak nie neobmedzenému uplatňovaniu tohto ustanovenia v oblasti organizácie súdnictva v členských štátoch, ktorá by mala patriť do právomoci členských štátov.

46. Vzhľadom na predchádzajúce úvahy treba uviesť, že prejudiciálne otázky položené Súdnu dvoru sa netýkajú výkladu práva Únie, ktorý zodpovedá objektívnej potrebe na účely vyriešenia sporov vo veciach samých, ale majú všeobecnú povahu, ktorá odôvodňuje konštatovanie ich neprípustnosti.

47. Aby som si však úplne splnil úlohu generálneho advokáta, ktorá spočíva v poskytovaní pomoci Súdnu dvoru, uvediem svoju vecnú analýzu týchto otázok.

C. O veci samej

48. Z návrhov na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že vnútroštátny súd má pochybnosti o zlučiteľnosti vnútroštátnej právnej úpravy a praxe, podľa ktorej do súdneho rozhodovacieho procesu na druhom stupni zasahuje registrujúci sudca a oddelenie sudcov, v súvislosti s ktorými

²⁵ Rozsudok z 13. júla 2023, YP a i. (Zbavenie sudcu imunity a pozastavenie jeho funkcie) (C-615/20 a C-671/20, EU:C:2023:562, body 46 a 47), pričom nič nenasvedčuje tomu, že spory vo veciach samých, o ktorých merite mal vnútroštátny súd rozhodnúť, sa týkali práva Únie.

²⁶ Rozsudky zo 17. februára 2011, *Weryński* (C-283/09, EU:C:2011:85); z 13. júna 2013, *Versalis/Komisia* (C-511/11 P, EU:C:2013:386), a z 11. júna 2015, *Fahnenbrock a i.* (C-226/13, C-245/13 a C-247/13, EU:C:2015:383).

²⁷ Nariadenie Rady z 28. mája 2001 o spolupráci medzi súdmi členských štátov pri vykonávaní dôkazov v občianskych a obchodných veciach (Ú. v. ES L 174, 2001, s. 1; Mim. vyd. 19/004, s. 121).

²⁸ Rozsudok zo 17. februára 2011, *Weryński* (C-283/09, EU:C:2011:85, bod 38). Na tento účel Súdny dvor rozhodol, že pojem „vydanie jeho rozhodnutia“ v zmysle článku 267 ods. 2 ZFEÚ treba chápať v tom zmysle, že zahŕňa celé konanie vedúce k rozsudku vnútroštátneho súdu, aby Súdny dvor mohol uskutočniť výklad všetkých procesných ustanovení práva Únie, ktoré vnútroštátny súd musí pri vydaní svojho rozhodnutia uplatniť, pričom je nepodstatné, že výklad nariadenia č. 1206/2001 sa nezdá byť nevyhnutný na vyriešenie sporu vo veci samej (bod 42 rozsudku).

tento súd kladie Súdnemu dvoru samostatné a konkrétne otázky. Keďže tieto zásahy sú súčasťou toho istého mechanizmu určeného na zabezpečenie konzistentnosti judikatúry súdu, treba posúdiť zlučiteľnosť tohto mechanizmu s článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ spoločným preskúmaním položených prejudiciálnych otázok.²⁹

49. Na účely posúdenia súladu tohto mechanizmu treba v rámci predchádzania rozdielom v judikatúre na úvod zdôrazniť význam zásady právnej istoty.

1. O požiadavke právnej istoty

50. Cieľom zásady právnej istoty, ktorá je všeobecnou zásadou práva Únie, je zabezpečiť predvídateľnosť situácií a právnych vzťahov vyplývajúcich z práva Únie.³⁰ Vyžaduje si najmä, aby právne normy boli jasné a presné a aby ich uplatnenie bolo pre jednotlivcov predvídateľné, aby sa dotknuté osoby mohli presne oboznámiť s rozsahom povinností, ktoré im ukladá predmetná právna úprava, a aby mohli jednoznačne poznať svoje práva a povinnosti a podľa toho sa zariadiť.³¹

51. Konzistentnosť judikatúry vykladajúcej právo Únie, ktorá je prameňom predvídateľnosti, a teda právnej istoty, je zjavne hlavným záujmom Súdneho dvora, a to aj v rámci jeho vnútorného fungovania, keďže zodpovedá jeho pôvodnému poslaniu. Podľa ustálenej judikatúry je cieľom mechanizmu návrhu na začatie prejudiciálneho konania zavedeného článkom 267 ZFEÚ zabezpečiť, aby malo právo Únie za každých okolností vo všetkých členských štátoch rovnaký účinok, a tým predísť rozdielom v jeho výklade, ktorý majú vnútroštátne sudy uplatňovať, a toto uplatnenie zabezpečiť. Na tento účel uvedený článok poskytuje vnútroštátnemu súdu prostriedok na odstránenie ťažkostí, ktoré môžu vzniknúť pri presadzovaní požiadavky, aby právo Únie v rámci súdnych systémov členských štátov nadobudlo plný účinok.³²

52. Okrem toho sa Súdny dvor domnieva, že vertikálny mechanizmus zjednotenia judikatúry prostredníctvom zásahu najvyšších súdov členských štátov nie je sám osebe v rozpore s právom Únie, aj keď sú rozhodnutia týchto súdov záväzné pre sudy nižšieho stupňa. Konštatovanie nezlučiteľnosti by bolo potrebné len vtedy, ak by vnútroštátne právo nezaručovalo nezávislosť najvyšších súdov alebo ak by tento mechanizmus bránil vnútroštátnemu súdu obrátiť sa na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania.³³

53. Nič to však nemení na tom, že ako správne uvádza ESLP v rámci skúmania dodržiavania článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaného v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len „EDLP“), možnosť rozdielov v judikatúre medzi vnútroštátnymi súdmi alebo v rámci toho istého súdu je vlastná každému súdному systému. Hoci takáto situácia nie je sama osebe v rozpore s EDLP, ESLP spresňuje, že zásada právnej istoty, ktorá je obsiahnutá vo všetkých článkoch EDLP, má za cieľ najmä zabezpečiť určitú stabilitu právneho stavu a podporiť dôveru verejnosti v súdny systém. Pretrvávanie rozdielov v judikatúre môže vytvoriť stav právnej neistoty, ktorý je spôsobilý znížiť dôveru verejnosti

²⁹ Pochybnosti vnútroštátneho súdu sa týkajú samotného mechanizmu, ktorý sa podľa informácií poskytnutých týmto súdom uplatňuje „bez ohľadu na to, či sa v prejednávanej veci uplatňuje právo Únie“. Toto konanie navyše svedčí o tom, že chorváckym súdom druhého stupňa podľa všetkého nič nebráni v tom, aby podali na Súdny dvor návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ s cieľom požiadať o výklad uplatniteľných ustanovení práva Únie.

³⁰ Rozsudok z 2. februára 2023, Španielsko a i./Komisia (C-649/20 P, C-658/20 P a C-662/20 P, EU:C:2023:60, bod 81).

³¹ Rozsudok zo 17. novembra 2022, Avicarvil Farms (C-443/21, EU:C:2022:899, bod 46).

³² Rozsudok z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu (C-430/21, EU:C:2022:99, bod 64).

³³ Rozsudky zo 7. augusta 2018, Banco Santander et Escobedo Cortés (C-96/16 a C-94/17, EU:C:2018:643); z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu (C-430/21, EU:C:2022:99, bod 44), a uznesenie zo 17. júla 2023, Jurtukała (C-55/23, EU:C:2023:599, bod 38 a citovaná judikatúra).

v súdny systém, hoci táto dôvera je jedným zo základných prvkov právneho štátu. Za týchto okolností ESLP rozhodol, že zmluvné štáty sú povinné usporiadať svoje súdne systémy tak, aby sa vyhli prijímaniu rozdielných rozsudkov, a overuje zavedenie mechanizmov spôsobilých zabezpečiť konzistentnú prax v rámci súdov a zjednotenie judikatúry.³⁴

54. Na jednej strane je zaujímavé poukázať na to, že mechanizmus na zabezpečenie konzistencie judikatúry uvedený v prejednávanej veci sa týka chorvátskych súdov druhého stupňa, zatiaľ čo riešenie prípadných rozporov alebo neistôt vyplývajúcich z rozsudkov obsahujúcich rozdielne výklady je v zásade úlohou najvyššieho súdu.³⁵ Podľa môjho názoru však nijako nevyklučuje nevyhnutné zohľadnenie harmonizovanej judikatúry, pokiaľ ide o sudy druhého stupňa, najmä vzhľadom na mimoriadnu povahu opravných prostriedkov, ktoré možno podať proti rozhodnutiam týchto súdov.³⁶ Predvídateľnosť práva a právna istota, ktorá z neho vyplýva, musia byť záujmom všetkých súdnych orgánov bez ohľadu na ich postavenie v súdnom systéme, aby sa zabezpečila rovnosť všetkých osôb podliehajúcich súdnej právomoci pred zákonom na celom danom území. Na druhej strane je cieľom sporného mechanizmu zabezpečiť horizontálnu konzistenciu, pričom každý súd druhého stupňa musí prostredníctvom neho dbať na jednotu vlastnej judikatúry, čo je situácia, ktorej ESLP pripisuje osobitný význam.³⁷

55. Potrebné zavedenie mechanizmov na zabezpečenie konzistentnosti judikatúry však nemožno vykonať v rozpore s prístupom k nezávislému a nestrannému súdu zriadenému zákonom.

2. O dodržiavaní práva na účinnú súdnu ochranu

56. Treba pripomenúť, že Únia združuje štáty, ktoré slobodne a dobrovoľne pristúpili k spoločným hodnotám uvedeným v článku 2 ZEÚ, rešpektujú tieto hodnoty a zaväzujú sa ich podporovať. Konkrétne z článku 2 ZEÚ vyplýva, že Únia je založená na hodnotách, akou je právny štát, ktoré sú spoločné členským štátom v spoločnosti, v ktorej prevláda okrem iného spravodlivosť. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že vzájomná dôvera medzi členskými štátmi a najmä medzi ich súdmi vychádza zo základného predpokladu, podľa ktorého členské štáty uznávajú súbor spoločných hodnôt, na ktorých je Únia založená, ako je spresnené v tomto článku. Okrem toho dodržiavanie hodnôt zakotvených v článku 2 ZEÚ členským štátom predstavuje podmienku užívania všetkých práv vyplývajúcich z uplatňovania Zmlúv na tento členský štát. Členský štát teda nemôže zmeniť svoju právnu úpravu tak, aby to viedlo k zníženiu úrovne ochrany hodnoty právneho štátu vyjadrenej najmä v článku 19 ZEÚ. Členské

³⁴ Rozsudok ESLP z 29. novembra 2016, Gréckokatolícka farnosť Lupeni a i. v. Rumunsko (CE:ECHR:2016:1129JUD007694311, body 116 a 129). Preskúmanie rôznych vnútroštátnych právnych systémov v rámci Únie ukazuje, že vzhľadom na neexistenciu mechanizmu precedensov v zmysle *common law* mnohé právne systémy v kontinentálnej Európe skutočne využívajú vnútroštátne mechanizmy na zabezpečenie konzistentnosti judikatúry v rámci svojich súdov.

³⁵ Rozsudok ESLP z 29. novembra 2016, Gréckokatolícka farnosť Lupeni a i. v. Rumunsko (CE:ECHR:2016:1129JUD007694311, bod 123). V rámci systémov, ktoré upravujú mechanizmy na zabezpečenie konzistentnosti judikatúry pri riešení danej veci, majú právne systémy Únie tendenciu poskytovať ich skôr najvyšším súdom, ale existuje mechanizmus postúpenia veci na rozšírené rozhodovacie zloženie na súdoch druhého stupňa, napríklad v Nemecku, ktorý môžu využiť odvolacie správne sudy rozhodujúce v poslednom stupni o konkrétnej otázke, a vo Fínsku.

³⁶ Rovnaká kvalifikácia sa uplatňuje na konanie o preskúmaní, ktoré sa podľa informácií poskytnutých chorvátskou vládou na pojednávaní môže začať na Vrhovni sud Republike Hrvatske (Najvyšší súd). Táto vláda rovnako spresnila, že právne stanoviská prijaté vyššími súdmi nie sú pre sudy prvého stupňa záväzné.

³⁷ Rozsudky ESLP z 1. júla 2010, Vusić v. Chorvátsko (CE:ECHR:2010:0701JUD004810107); z 29. novembra 2016, Gréckokatolícka farnosť Lupeni a i. v. Rumunsko (CE:ECHR:2016:1129JUD007694311), a z 23. mája 2019, Sine Tsagarakis A.E.E. v. Grécko (CE:ECHR:2019:0523JUD001725713).

štáty sú teda povinné dbať na to, aby nedošlo z hľadiska tejto hodnoty k znižovaniu úrovne ich právnej úpravy v oblasti organizácie súdnictva, tým, že sa zdržia prijímania pravidiel, ktoré by ohrozili nezávislosť sudcov.³⁸

57. Ako stanovuje článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, členským štátom prináleží, aby vytvorili systém opravných prostriedkov a postupov zaručujúcich osobám podliehajúcim súdnej právomoci dodržiavanie ich práva na účinnú súdnu ochranu v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie. Zásada účinnej súdnej ochrany práv jednotlivcov vyplývajúca z práva Únie, na ktorú sa odvoláva článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, predstavuje všeobecnú zásadu práva Únie vychádzajúcu z ústavných tradícií spoločných členským štátom, ktorá bola zakotvená v článkoch 6 a 13 EDLP a v súčasnosti je potvrdená v článku 47 Charty.³⁹

58. Keďže článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ ukladá všetkým členským štátom povinnosť zabezpečiť v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, prostriedky nápravy potrebné na zabezpečenie účinnej súdnej ochrany najmä v zmysle článku 47 Charty, toto posledné uvedené ustanovenie sa musí na účely výkladu článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ náležite zohľadniť spolu s judikatúrou ESĽP týkajúcou sa článku 6 ods. 1 EDLP.⁴⁰ Na zabezpečenie toho, aby orgány, ktoré môžu rozhodovať o otázkach spojených s uplatňovaním alebo výkladom práva Únie, boli schopné poskytnúť túto účinnú súdnu ochranu, je však prvoradé zachovanie ich nezávislosti, ako potvrdzuje článok 47 druhý odsek Charty, ktorý medzi požiadavkami súvisiacimi so základným právom na účinný prostriedok nápravy uvádza prístup k „nezávislému“ súdu.⁴¹

59. Otázka nezávislosti rozhodovacieho zloženia je síce v prejednávaných veciach zásadná, treba však zohľadniť aj otázku dodržiavania práva na obhajobu a záruky prístupu k súdu, ktorý bol predtým zriadený zákonom.

a) O požiadavke nezávislosti súdov

60. Požiadavka nezávislosti súdov, ktorá je neoddeliteľne spojená s poslaním súdnictva, vychádza z podstaty práva na účinnú súdnu ochranu a základného práva na spravodlivý proces, ktoré má zásadný význam ako záruka ochrany všetkých práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie, a ako záruka zachovania spoločných hodnôt členských štátov uvedených v článku 2 ZEÚ, najmä hodnoty právneho štátu.⁴²

61. Podľa ustálenej judikatúry má uvedená požiadavka nezávislosti dve hľadiská. Prvé, vonkajšie hľadisko si vyžaduje, aby dotknutý orgán vykonával svoje úlohy úplne samostatne, nikomu hierarchicky nepodliehal alebo nebol podriadený a od nikoho neprijímal príkazy alebo inštrukcie bez ohľadu na ich pôvod, čím je chránený pred vonkajšími zásahmi alebo tlakmi, ktoré by mohli ohroziť nezávislosť rozhodovania jeho členov a ovplyvniť ich rozhodnutia. Druhé, vnútorné hľadisko súvisí s pojmom nestrannosť a týka sa rovnakého odstupu od účastníkov konania a ich príslušných záujmov vo vzťahu k predmetu sporu. Toto hľadisko si vyžaduje rešpektovanie objektívnosti a neexistenciu akéhokoľvek záujmu na vyriešení sporu mimo striktného uplatnenia právneho predpisu. Tieto záruky nezávislosti a nestrannosti stanovujú ako požiadavku existenciu pravidiel, najmä pokiaľ ide o zloženie orgánu, menovanie, funkčné obdobia, ako aj dôvody

³⁸ Rozsudok z 15. júla 2021, Komisia/Polsko (Disciplinárny režim sudcov) (C-791/19, EU:C:2021:596, body 50 a 51) (ďalej len „rozsudok Komisia/Polsko“).

³⁹ Rozsudok Komisia/Polsko, bod 52.

⁴⁰ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. februára 2022, RS (Účinnosť rozhodnutí Ústavného súdu) (C-430/21, EU:C:2022:99, bod 37).

⁴¹ Rozsudok Komisia/Polsko, bod 57 a citovaná judikatúra.

⁴² Rozsudok Komisia/Polsko, bod 58.

zdržania sa hlasovania, vylúčenia pre zaujatosť a odvolania jeho členov, ktoré umožňujú odstrániť akékoľvek oprávnené pochybnosti u osôb podliehajúcich súdnej právomoci, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť uvedeného orgánu vonkajšími činiteľmi a jeho neutralitu vo vzťahu k protichodným záujmom.⁴³

62. V tejto súvislosti je dôležité, aby sudcovia boli chránení pred vonkajšími zásahmi alebo tlakmi, ktoré by mohli ohroziť ich nezávislosť. Pravidlá týkajúce sa postavenia sudcov a výkonu ich sudcovskej funkcie musia predovšetkým umožniť vylúčiť nielen akýkoľvek priamy vplyv vo forme pokynov, ale aj formy vplyvu, ktoré sú viac nepriame a ktoré by mohli ovplyvniť rozhodnutia dotknutých sudcov, a tým vylúčiť absenciu dojmu nezávislosti alebo nestrannosti týchto sudcov, ktorá by mohla narušiť dôveru, ktorú musí súdnictvo v demokratickej spoločnosti a v právnom štáte vzbudzovať u osôb podliehajúcich súdnej právomoci.⁴⁴

63. Hoci cieľom vyššie uvedenej judikatúry Súdneho dvora je predovšetkým zachovať nezávislosť súdov vo vzťahu k zákonodarnej a výkonnej moci v súlade so zásadou delby moci, ktorou sa vyznačuje fungovanie právneho štátu, najmä vzhľadom na všeobecnosť použitých formulácií sa dá v plnej miere uplatniť v inom kontexte, ktorý možno označiť ako čisto vnútorný. V prejednávanvej veci sa pochybnosti vyjadrené v návrhoch na začatie prejudiciálneho konania vzhľadom na článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ v podstate týkajú vnútroštátnych ustanovení a praxe v súvislosti s mechanizmom určeným na zabezpečenie konzistentnosti judikatúry, ktorý z tohto dôvodu predpokladá zásah dvoch orgánov patriacich do toho istého súdu ako sudcovia, ktorí prijali dané rozhodnutia. V tejto súvislosti chcem poukázať na to, že v súvislosti so sporom, ktorého predmetom je rozhodnutie predsedu súdu o preložení sudcu bez jeho súhlasu z oddelenia tohto súdu, v ktorom sudca dotedy pôsobil, do iného oddelenia tohto súdu, Súdny dvor rozhodol, že požiadavka nezávislosti sudcov vyplývajúca z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, vykladaná s ohľadom na článok 47 Charty, si vyžaduje, aby režim uplatniteľný na preradenie sudcov bez ich súhlasu poskytoval, tak ako je to v prípade pravidiel v disciplinárnej oblasti, predovšetkým záruky potrebné na zabránenie riziku toho, že dôjde k ohrozeniu tejto nezávislosti priamymi alebo nepriamymi vonkajšími zásahmi.⁴⁵

64. Tento prístup potvrdzuje výslovná judikatúra ESLP týkajúca sa článku 6 ods. 1 EDLP, podľa ktorej si nezávislosť súdnictva vyžaduje, aby sudcovia neboli vystavení neprimeranému vplyvu nielen mimo súdneho systému, ale ani v jeho vnútri. Táto vnútorná nezávislosť sudcov si vyžaduje, aby nepodliehali riadeniu alebo tlaku zo strany iných sudcov alebo osôb, ktoré vykonávajú administratívne úlohy v rámci súdu, akými sú predseda súdu alebo predseda oddelenia v rámci súdu. Ak neexistujú dostatočné záruky na ochranu nezávislosti sudcov v rámci súdnictva, najmä vo vzťahu k ich nadriadeným v rámci súdov, môžu existovať pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti súdu.⁴⁶

⁴³ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 19. novembra 2019, A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu) (C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982, body 121 až 123).

⁴⁴ Rozsudok Komisia/Poľsko, bod 60.

⁴⁵ Rozsudok zo 6. októbra 2021, W.Ž. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie) (C-487/19, EU:C:2021:798, bod 117).

⁴⁶ Rozsudok ESLP z 22. decembra 2009, Parlov-Tkalčić v. Chorvátsko (CE:ECHR:2009:1222JUD002481006, body 86 až 88).

65. Možno sa v prejednávanej veci domnievať, že zásah registrujúceho sudcu a oddelenia sudcov, dvoch súdnych orgánov na rovnakom stupni ako pôvodne konajúce rozhodovacie zloženie, môže ohroziť požiadavku nezávislosti členov tohto zloženia? Zdá sa mi, že odpoveď na túto otázku musí byť záporná.⁴⁷

66. Po prvé treba zohľadniť doslovný výklad relevantných ustanovení vnútroštátnej právnej úpravy týkajúcich sa fungovania „oddelenia“, ktoré v súlade s článkom 37 zákona o organizácii súdnictva združuje sudcov tvoriacich jednotlivé senáty alebo rozhodovacie zloženia dotknutého súdu vrátane samosudcov a ktoré rozhoduje o otázkach týkajúcich sa jednej alebo viacerých súvisiacich oblastí práva. Podľa článku 38 tohto zákona sa rozprava na zasadnutí oddelenia týka „otázok“ relevantných pre prácu oddelenia, najmä „kontroverzných právnych otázok“ a „zjednotenia judikatúry“. Tieto diskusie vedú k prijatiu „právneho stanoviska“ v zmysle článku 40 ods. 2 tohto zákona, čo je významný pojem, keďže je v protiklade k riešeniu alebo k rozhodnutiu v danej veci.

67. Po druhé vysvetlenia poskytnuté chorvátskou vládou, ako aj preskúmanie spisu predloženého Súdneho dvoru potvrdzujú túto výkladovú analýzu fungovania kolektívneho súdneho orgánu, ktorý zahŕňa sudcov rozhodovacieho zloženia a ktorý vo všeobecnosti diskutuje o výklade spornej právnej úpravy a súvisiacej judikatúry, pričom *in fine* prijme väčšinou hlasov spoločné stanovisko sudcov k výkladu, ktorý sa má prijať. Je teda nesporné, že na podnet predsedu oddelenia sa 26. októbra 2021 prostredníctvom videokonferencie konalo zasadnutie oddelenia obchodných sporov za účasti 28 sudcov vrátane troch členov konajúceho rozhodovacieho zloženia a registrujúceho sudcu. Toto zasadnutie sa týkalo najmä dvoch abstraktne uvedených právnych otázok programu, ktoré viedli k výmene názorov medzi týmto sudcom a uvedeným rozhodovacím zložením. Zápisnica z tohto zasadnutia obsahuje úvodnú zmienku o tom, že prítomnosť 28 sudcov z 31 členov vyššieho obchodného súdu postačuje na prijatie platných rozhodnutí, „to znamená právnych stanovísk“, a sú v nej zaznamenané jednotlivé vystúpenia sudcov, z ktorých jeden je členom rozhodovacieho zloženia, a obsah právneho stanoviska ku každej z prejednávaných otázok. Právne stanovisko sa vyznačuje abstraktnosťou a nie sú v ňom uvedené nijaké odkazy na veci samé predložené pôvodnému rozhodovaciemu zloženiu. Z pripomienok chorvátskej vlády ďalej vyplýva, že oddelenie sudcov nemá k dispozícii spisy týkajúce sa týchto vecí, ktoré obsahujú písomnosti účastníkov konania, pričom účastníkom zasadnutia je predložené len prvé rozhodnutie rozhodovacieho zloženia spolu s informáciami o judikatúre.

68. Po tretie senátu, ktorému bola vec predložená, prináleží zohľadniť všeobecný výklad uplatniteľných právnych noriem s cieľom prijať vhodné právne riešenie predložených vecí vzhľadom na skutkové posúdenie vecí a dôkazy uvedené v spise.⁴⁸ Toto rozlišovanie medzi výkladom a uplatňovaním právnej normy je známe aj v iných vnútroštátnych právnych poriadkoch a zodpovedá samotnej podstate mechanizmu každého návrhu na začatie prejudiciálneho konania a samozrejme mechanizmu uvedenému v článku 267 ZFEÚ. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že cieľom tohto mechanizmu je prostredníctvom zavedenia dialógu medzi Súdny dvorom

⁴⁷ Vyjadriť sa k tejto otázke v konečnom dôsledku prináleží vnútroštátnemu súdu, ktorý podal návrhy na začatie prejudiciálneho konania, po tom, čo v tejto súvislosti vykoná požadované posúdenie. Treba totiž pripomenúť, že článok 267 ZFEÚ neumožňuje Súdny dvor uplatniť právne normy Únie na konkrétny prípad, ale môže sa iba vyjadriť k výkladu Zmlúv a aktov prijatých inštitúciami Únie. V súlade s ustálenou judikatúrou však Súdny dvor môže v rámci súdnej spolupráce stanovenej v tomto článku na základe okolností uvedených v spise podať vnútroštátnemu súdu výkladové prvky práva Únie, ktoré mu môžu byť užitočné pri posudzovaní účinkov daného ustanovenia tohto práva [rozsudok z 19. novembra 2019, A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu) (C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982, bod 132)].

⁴⁸ V bodoch 42 a 43 svojich pripomienok chorvátska vláda odkazuje na uznesenia Ústavného súdu (Ústavný súd), v ktorých sa uvádza, že o tom, či sú splnené podmienky na uplatnenie právnych stanovísk, rozhodujú samotní sudcovia, ktorí v danej veci rozhodujú samostatne a nezávisle a majú právo a povinnosť odôvodniť všetky aspekty veci, v ktorej rozhodujú, vrátane otázky uplatniteľnosti alebo neuplatniteľnosti zisteného záväzného právneho stanoviska na právny základ žaloby.

a vnútroštátnymi súdmi zabezpečiť konzistentnosť a jednotu výkladu práva Únie.⁴⁹ Úlohou Súdneho dvora podľa článku 267 ZFEÚ je poskytnúť každému súdu Únie prvky výkladu práva Únie, ktoré sú potrebné na vyriešenie skutočných sporov, ktoré mu boli predložené.⁵⁰ Toto ustanovenie neumožňuje Súdnemu dvoru uplatniť predpisy Únie na konkrétny prípad, ale môže sa iba vyjadriť k výkladu Zmlúv a aktov prijatých inštitúciami Únie. Preto neprináleží Súdnemu dvoru, ale vnútroštátnym súdom, aby uplatňovali právo Únie s prihliadnutím na výklad poskytnutý Súdny dvorom.⁵¹

69. Vyššie uvedená analýza má zásadný význam pre posúdenie článku 40 ods. 2 zákona o organizácii súdnictva, podľa ktorého je právne stanovisko prijaté na zasadnutí oddelenia záväzné pre všetky druhostupňové senáty alebo sudcov tohto oddelenia. Ak pripustím rozdiel medzi výkladom a uplatňovaním právnej normy, skutočnosť, že konajúce rozhodovacie zloženie, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou kolektívneho orgánu, ktorý prerokoval a väčšinou hlasov schválil prijatie právneho stanoviska, je povinné vykonať toto stanovisko, rovnako ako rozsudok najvyššieho súdu, ktorý rozhoduje výlučne o právnych otázkach, spĺňa cieľ právnej istoty, pričom nie je porušená požiadavka nezávislosti súdnictva.⁵² Pripustenie mechanizmu určeného na zabezpečenie konzistencie judikatúry s výhradou nezáväznej povahy právneho stanoviska, ako navrhuje Komisia, by znamenalo, že by mal len povahu podnetu, a teda jeho užitočnosť by bola úplne náhodná.

70. Po štvrté je potrebné vymedziť úlohu, ktorú v predmetnom mechanizme zohráva registrujúci sudca.⁵³ Hoci podľa informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom má tento sudca právomoc zablokovať rozhodovací proces a zabrániť tomu, aby sa rozhodnutie rozhodovacieho zloženia formálne stalo súdnym aktom oznámeným účastníkom konania, v nijakom prípade nemôže nahradiť posúdenie tohto rozhodovacieho zloženia vlastným posúdením. Môže len vrátiť spis tomuto rozhodovaciemu zloženiu na opätovné preskúmanie spolu s pripomienkami k príslušnej právnej problematike a v prípade pretrvávajúcich nezhôd s konajúcim senátom môže len upozorniť predsedu súdu alebo predsedu oddelenia povereného riadením jeho práce, ktorí majú ako jediní právomoc obrátiť sa na toto rozšírené rozhodovacie zloženie, „ak sa zistí, že pri otázkach týkajúcich sa uplatňovania právneho poriadku existujú medzi oddeleniami, senátmi alebo sudcami rozdiely vo výklade, alebo ak sa senát alebo sudca príslušného oddelenia odchyli od predtým prijatého právneho stanoviska“⁵⁴. Posúdenie týchto dôvodov teda prináleží len týmto dvom orgánom, ktoré majú právomoc obrátiť sa na oddelenie,⁵⁵ ktoré v prípade potreby zaujme právne stanovisko v rozpore s prístupom registrujúceho sudcu, pričom toto stanovisko bude pre

⁴⁹ Rozsudok zo 6. marca 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158, body 35 a 37).

⁵⁰ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. septembra 2015, Ferreira da Silva e Brito a i. (C-160/14, EU:C:2015:565, bod 37).

⁵¹ Pozri v tomto zmysle rozsudky zo 16. júla 2015, ČEZ Razpredelenie Bãlgarija (C-83/14, EU:C:2015:480, bod 71), a z 5. apríla 2016, PFE (C-689/13, EU:C:2016:199, bod 33). Je pravda, že v niektorých veciach, v ktorých je miera presnosti/technickej povahy predmetnej právnej úpravy vysoká, sa hranica medzi pojmami výklad a uplatňovanie právnej normy môže ukázať ako tenká. Nezdá sa mi však, že by bolo možné posúdiť *de iure* súlad chorvátskeho mechanizmu len z hľadiska faktickej osobitosti niekoľkých prípadov, ktorá nemôže mať za následok irelevantnosť predmetného rozlišovania medzi pojmami.

⁵² Skutočnosť, že členovia rozhodovacieho zloženia nemajú právo na zaradenie bodu do programu zasadnutia oddelenia, nie je taká, aby znemožnila, ako uvádza vnútroštátny súd, nezávislosť týchto sudcov.

⁵³ Chcem poukázať na to, že na strane 8 návrhu na začatie prejudiciálneho konania vo veci C-727/21 vnútroštátny súd uvádza, že pochybnosti vyplývajú zo skutočnosti, že nezávislosť registrujúceho sudcu je „zredukovaná na nulu“ vzhľadom na to, že ho menuje predseda súdu, pričom toto tvrdenie nie je nijako podložené.

⁵⁴ Toto znenie je opäť mimoriadne príznačné.

⁵⁵ Toto konštatovanie je podľa môjho názoru odpoveďou na skutočnosť, že vnútroštátny súd spochybňuje výber vecí registrujúcim sudcom pri výkone jeho právomocí, pričom konkrétne uvádza, že dotknutá osoba v skutočnosti nezistila nijaký rozpor s judikatúrou v spise vo veci C-727/21.

neho ako sudcu príslušného oddelenia záväznú.⁵⁶ Nemožno sa teda domnievať, že má „posledné slovo“ v rozhodovacom procese, ktorý sa končí prijatím právneho stanoviska, ktoré je záväznú na účely výkladu právnej normy a následného rozhodnutia konajúceho rozhodovacieho zloženia.

71. Vzniká tak vnútorný procesný mechanizmus existujúci v rôznych vnútroštátnych právnych poriadkoch, ktorý predpokladá zapojenie rozšíreného rozhodovacieho zloženia bez postúpenia dotknutej veci, pričom toto zloženie nerozhodne v spore namiesto pôvodne konajúceho senátu, ale rozhodne len o právnej otázke a vráti vec pôvodnému rozhodovaciemu zloženiu, aby rozhodlo v spore s prihliadnutím na odpoveď poskytnutú rozšíreným rozhodovacím zložením. V závislosti od právneho systému je stanovisko rozšíreného zloženia poradné alebo, ako je to v prejednávanej veci, záväznú,⁵⁷ a to len pre pôvodné rozhodovacie zloženie alebo aj pre ďalšie zloženia.

72. Hoci v rôznych vnútroštátnych právnych systémoch je postúpenie otázky rozšírenému rozhodovaciemu zloženiu vyhradené pôvodne konajúcemu senátu ako možnosť alebo povinnosť, v prípade, že má v úmysle odchyliť sa od predchádzajúcej judikatúry, alebo v prípadoch, keď sa zistí rozpor v judikatúre alebo existuje riziko takého rozporu, týmto postúpením môže byť poverený tretí súdny orgán, akým je predseda súdu alebo príslušného oddelenia, ktorý je v tomto prípade jednoducho upozornený registrujúcim sudcom.

b) O požiadavke dodržiavania práva na obhajobu

73. Komisia vo svojich pripomienkach zdôraznila, že zasadnutia oddelenia nie sú prístupné verejnosti a že účastníci konania na nich nemôžu uviesť svoje tvrdenia. Na pojednávaní bolo uvedené, že zápisnice z týchto zasadnutí sa nerozosielaajú a že sa na nich zúčastňujú sudcovia, ktorí nečítali písomnosti účastníkov konania ani si ich nevypočuli, pričom všetky tieto skutočnosti vyvolávajú otázku spravodlivosti súdneho konania. To isté platí pre zásah registrujúceho sudcu.

74. Treba pripomenúť, že základná zásada účinnej súdnej ochrany práv potvrdená v článku 47 Charty a pojem „spravodlivý proces“ uvedený v článku 6 EDLP sú zložené z viacerých prvkov, ktoré zahŕňajú najmä rešpektovanie práva na obhajobu a právo poradiť sa, obhajovať sa a nechať sa zastupovať. Z judikatúry Súdného dvora tiež vyplýva, že právo byť vypočutý v každom konaní je neoddeliteľnou súčasťou dodržania práva na obhajobu, ktoré je takto zakotvené v článkoch 47 a 48 Charty, a že takéto právo zaručuje každému možnosť účinne a efektívne vyjadriť svoj názor v priebehu uvedeného konania.⁵⁸

75. V prejednávanej veci je dôležité zdôrazniť, že podľa článku 334 chorvátskeho občianskeho súdneho poriadku „súd je viazaný svojím rozsudkom hneď po jeho uverejnení, a ak rozsudok nebol uverejnený, hneď po jeho zaslaní. Rozsudok nadobúda účinnosť voči účastníkom konania až odo dňa, keď im je doručený.“ Podľa článku 177 ods. 3 Rokovacieho poriadku súdov „v konaniach na súdoch druhého stupňa sa vec považuje za skončenú dňom odoslania rozhodnutia z kancelárie sudcu po tom, čo bola vrátená z oddelenia sledovania a registrácie vecí“.

⁵⁶ Pripomínam, že zo spisu predloženého Súdnemu dvoru vo veci C-727/21 vyplýva, že registrujúci sudca, ktorý napísal list z 23. júna 2021, v ktorom vyzval konajúci senát, aby prehodnotil svoje stanovisko, bol jedným z 28 prítomných sudcov z 31 členov predmetného oddelenia, ako vyplýva zo zápisnice z tohto zasadnutia.

⁵⁷ Treba pripomenúť, že výklad sporných ustanovení, ktorý poskytne Súdny dvor, je pre vnútroštátny súd, ktorý využil právomoc priznanú článkom 267 druhým odsekom ZFEÚ na účely rozhodnutia sporu vo veci samej, záväzný a tento súd musí prípadne odmietnuť posúdenie súdu vyššieho stupňa, ak sa vzhľadom na tento výklad domnieva, že posúdenie nie je v súlade s právom Únie [uznesenie zo 17. júla 2023, Jurtukała (C-55/23, EU:C:2023:599, bod 36 a citovaná judikatúra)].

⁵⁸ Rozsudok Komisia/Polsko, body 203 a 205.

76. Z vyššie uvedených ustanovení vyplýva, že predmetný procesný mechanizmus patrí do fázy porady v konaní pred rozhodovacím zložením, ktoré vo veci koná, keďže po prejednaní veci v tomto zložení formálne nie je vydané súdne rozhodnutie, a to bez ohľadu na väčšinovú alebo jednomyselnú zhodu sudcov, ktorí ho tvoria, pri prijímaní prvého rozhodnutia. Táto fáza porady nasleduje po konaní, počas ktorého strany mohli prezentovať svoje návrhy a argumentáciu kontradiktórnym spôsobom, a jej jediným účelom je umožniť sudcom viesť úvahy a uskutočniť analýzu v súvislosti s predloženým sporom a jeho riešením v súlade s platnými právnymi normami.

77. V prejednávanej veci táto porada zahŕňa kolegiálne úvahy sudcov, ktorí sú členmi dotknutého oddelenia a ktorí nemajú prístup k spisu preskúmanému senátom konajúcim vo veci, pričom tieto úvahy sa týkajú výlučne abstraktného výkladu spornej právnej normy alebo noriem, o ktorých sa diskutovalo počas predchádzajúceho kontradiktórneho konania. V tomto kontexte v zásade nemôžu existovať právne stanoviská prijaté na základe skutočností, ku ktorým účastníci konania nemali možnosť predložiť svoje pripomienky. Ak rozprava v rámci oddelenia v konečnom dôsledku vedie k záveru, že spor sa musí vyriešiť v súlade s právnym predpisom, na ktorý sa účastníci konania neodvolávajú a o ktorom nediskutovali počas kontradiktórneho konania, uplatnenie takéhoto právneho stanoviska by viedlo k obnove konania na účely dodržania zásady kontradiktórnosti, ktorá je súčasťou práva na obhajobu. Neznamená to, že diskusia medzi sudcami v rámci oddelenia sa nemôže týkať judikatúry, ktorú účastníci konania necitujú, alebo nemôže mať formu analogického uvažovania vo vzťahu k inému ustanoveniu, než je ustanovenie, o ktoré ide vo veci prejednávanej konajúcim senátom. Táto diskusia o právnej otázke ako takej je však v podstate prácou sudcu.

78. Ak sa pripustí rozdiel medzi výkladom a uplatňovaním právneho predpisu, za vyššie opísaných okolností nemožno konštatovať, že došlo k porušeniu požiadavky na spravodlivé súdne konanie.

c) O prístupe k súdu zriadenému zákonom

79. Na základe ustálenej judikatúry ESLP Súdny dvor zdôraznil, že cieľom uvedenia výrazu „zriadený zákonom“ v článku 6 ods. 1 prvej vete EDLP je zabrániť tomu, aby organizácia súdneho systému bola ponechaná na voľnú úvahu výkonnej moci, a zabezpečiť, aby sa táto oblasť spravovala zákonom prijatým zákonodarnou mocou spôsobom, ktorý je v súlade s pravidlami vymedzujúcimi výkon jej právomoci. Tento výraz odráža najmä zásadu právneho štátu a týka sa nielen právneho základu samotnej existencie súdu, ale aj zloženia rozhodovacieho zloženia v každej veci, ako aj každého iného ustanovenia vnútroštátneho práva, ktorého nedodržanie spôsobuje protiprávnosť účasti jedného alebo viacerých sudcov na preskúmaní veci, čo zahŕňa najmä ustanovenia týkajúce sa nezávislosti a nestrannosti členov príslušného súdu.⁵⁹

80. V tejto súvislosti ESLP rozhodol, že hoci je právo na „súd zriadený zákonom“, ktoré je zaručené v článku 6 ods. 1 EDLP, autonómnym právom, nič to nemení na skutočnosti, že má toto právo veľmi úzke väzby so zárukami „nezávislosti“ a „nestrannosti“ v zmysle tohto ustanovenia. Uvedený súd tak okrem iného rozhodol, že hoci inštitucionálne požiadavky článku 6 ods. 1 EDLP sledujú každá určitý účel, ktorý z nich robí osobitné záruky spravodlivého súdneho konania, spoločné majú to, že ich cieľom je dodržiavanie základných zásad, ktorými sú vláda práva

⁵⁹ Rozsudok z 26. marca 2020, Preskúmanie Simpson/Rada a HG/Komisia (C-542/18 RX-II a C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, bod 73 a citovaná judikatúra).

a oddelenie mocí, pričom v tejto súvislosti spresnil, že každá z týchto požiadaviek vychádza zo zásadnej požiadavky zachovať dôveru, ktorú musí súdna moc vzbudzovať u osoby podliehajúcej súdnej právomoci, a nezávislosť tejto moci vo vzťahu k ostatným mociam.⁶⁰

81. V prejednávanej veci sa ustanovenia vnútroštátnej právnej úpravy uvedené v návrhoch na začatie prejudiciálneho konania netýkajú samotnej existencie a právomocí Visoki trgovački sud Republike Hrvatske (vyšší obchodný súd), ktoré sú založené na preukázanom právnom základe, ale jeho rozhodovacieho procesu po skončení kontradiktórnej písomnej časti konania a prípadne ústnej časti konania, ktoré vedú k prijatiu konečného súdneho aktu o urovnaní sporu predloženého účastníkmi konania, a konkrétne podmienok, za akých do tohto procesu zasahuje oddelenie sudcov a registrujúci sudca. So zreteľom na vážne dôsledky, ktoré má uvedený proces pre riadne fungovanie a legitimitu súdnej moci v demokratickom štáte, ktorý sa riadi vládou práva, takýto proces nevyhnutne predstavuje prvok vlastný pojmu „súd zriadený zákonom“ v zmysle článku 6 ods. 1 EDLP.⁶¹

82. Treba tiež uviesť, že problematika nastolená v návrhoch na začatie prejudiciálneho konania sa netýka nedodržania vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá umožňuje odstrániť akékoľvek oprávnené pochybnosti osôb podliehajúcich súdnej právomoci, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť konajúceho rozhodovacieho zloženia externými skutočnosťami,⁶² ale existencie ustanovení upravujúcich súdne konanie vo fáze porady, ktoré môžu vyvolať takéto pochybnosti.

83. V tejto súvislosti chcem poukázať na to, že všetky pravidlá týkajúce sa fungovania oddelenia sudcov majú pôvod v zákone o organizácii súdnictva. Účasť tohto oddelenia na fáze porady konajúceho rozhodovacieho zloženia je teda založená na nespochybniteľnom právnom základe, ktorý poskytuje stupeň predvídateľnosti a istoty potrebný na splnenie dotknutej požiadavky.⁶³ Okrem toho, ako bolo uvedené vyššie, podmienky tejto účasti nemôžu u osôb podliehajúcich súdnej právomoci vyvolať oprávnené pochybnosti, pokiaľ ide o nezávislosť členov konajúceho rozhodovacieho zloženia.

84. Aj samotnú existenciu registrujúceho sudcu upravuje zákon o organizácii súdnictva, pričom názov funkcie obsahuje definíciu jej účelu, a to sledovanie a štúdium judikatúry. Postúpenie vecí poslednému uvedenému oddeleniu pred odoslaním rozhodnutí z kancelárie sudcu jasne vyplýva z článku 177 ods. 3 Rokovacieho poriadku súdov, ktorý je vykonávacím predpisom k tomuto zákonu a prijal ho minister pre súdne záležitosti na základe právomoci, ktorú mu zveruje článok 76 uvedeného zákona.⁶⁴ Nič to nemení na tom, že presná definícia obsahu tejto funkcie nie je uvedená v tomto zákone ani v tomto nariadení, najmä pokiaľ ide o právomoc pozastaviť registráciu rozhodnutia prijatého rozhodovacím zložením. Táto právomoc zodpovedá súdnej praxi alebo má podľa chorvátskej vlády textový základ v internom súdnom akte príslušného súdu.

85. Treba však mať na pamäti, že úlohou registrujúceho sudcu je monitorovať judikatúru a odhaľovať podobné veci s cieľom zabezpečiť ich jednotné riešenie, pričom v opačnom prípade je jeho konečným krokom informovať formou jednoduchého úkonu súdnej správy predsedu

⁶⁰ Rozsudok zo 6. októbra 2021, W.Ž. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie) (C-487/19, EU:C:2021:798, bod 125, ktorý cituje rozsudok ESLP z 1. decembra 2020, Ástráðsson v. Island, CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, body 227 a 232).

⁶¹ Pozri analogicky rozsudok zo 6. októbra 2021, W.Ž. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie) (C-487/19, EU:C:2021:798, bod 125, ktorý cituje rozsudok ESLP z 1. decembra 2020, Ástráðsson v. Island, CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, body 227 a 232).

⁶² Rozsudok z 26. marca 2020, Preskúmanie Simpson/Rada a HG/Komisia (C-542/18 RX-II a C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, bod 71).

⁶³ Pozri analogicky rozsudok Komisia/Poľsko, bod 171.

⁶⁴ Bod 11 pripomienok chorvátskej vlády.

oddelenia sudcov na účely zvolania zasadnutia a prijatia záväzného právneho stanoviska po rozprave a väčšinovom hlasovaní. Na čas potrebný na prijatie tohto stanoviska je rozhodovací proces logicky pozastavený.

86. Okrem toho sa funkcia registrujúceho sudcu musí chápať v spojení s dôvodmi na zvolanie zasadnutia kolégií, ktoré sa podľa článku 40 ods. 1 zákona o organizácii súdnictva týkajú existencie rozdielov vo výklade otázok uplatňovania práva medzi jednotlivými oddeleniami, senátmi alebo sudcami alebo situácie, v ktorej sa senát alebo sudca oddelenia odchyli od predtým prijatého právneho stanoviska. Zásah registrujúceho sudcu prispieva ku konzistentnosti a účinnosti mechanizmu, ktorý je spôsobilý zabezpečiť jednotu judikatúry dotknutého súdu.

87. Za týchto podmienok špecifický zásah registrujúceho sudcu do rozhodovacieho procesu nie je rozsahom nijako porovnateľný so zásahom oddelenia, pokiaľ ide o obsah súdneho aktu ukončujúceho spor, a zdá sa mi, že na rozdiel od oddelenia sa naň nesmie vzťahovať požiadavka obsiahnutá vo výraze „zriadený zákonom“.⁶⁵

3. Predbežný záver

88. Z vyššie uvedených dôvodov sa domnievam, že článok 19 ods. 1 ZEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni takému mechanizmu určenému na zabezpečenie konzistentnosti judikatúry súdu, o aký ide vo veciach samých. Tento záver považujem za dôvodný aj vzhľadom na dve pripomienky.

89. Po prvé je dôležité zdôrazniť, že článok 2 a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ ani nijaké iné ustanovenie práva Únie neukladá členským štátom povinnosť zvoliť si presný ústavný model upravujúci vzťahy a vzájomné pôsobenie medzi jednotlivými zložkami štátnej moci, najmä pokiaľ ide o definíciu a vymedzenie ich právomocí, ani inštitucionálny model organizácie súdnictva.⁶⁶ Určenie tohto modelu vrátane priebehu fázy porady v súdnom konaní patrí do právomoci členských štátov, ktoré majú určitú mieru voľnej úvahy pri zabezpečovaní vykonávania zásad právneho štátu,⁶⁷ najmä pokiaľ ide o zosúladenie požiadavky právnej istoty uplatňovanej na súdy druhého stupňa a požiadavky nezávislosti týchto súdov. Ako uviedol generálny advokát Bobek, judikatúra Súdneho dvora má za cieľ určiť minimálne požiadavky, ktoré musia vnútroštátne systémy spĺňať.⁶⁸

90. ESLP zas spresnil, že v krajinách s kodifikovaným právom organizácia súdneho systému nemôže byť ponechaná na voľnú úvahu súdnych orgánov, čo však nebráni tomu, aby im bola priznaná určitá právomoc vykladať vnútroštátnu právnu úpravu v tejto oblasti. Okrem toho je prenesenie právomocí v otázkach týkajúcich sa organizácie súdnictva prijateľné v rozsahu, v akom je táto možnosť súčasťou vnútroštátneho práva dotknutého štátu vrátane príslušných ustanovení jeho ústavy.⁶⁹

⁶⁵ Je zaujímavé poukázať na to, že v rozsudku z 26. marca 2020, *Preskúmanie Simpson/Rada a HG/Komisia (C-542/18 RX-II a C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232)*, Súdny dvor rozhodol, že protiprávnosti týkajúce sa postupu vymenovania sudcu nepredstavujú porušenie zásady zákonného sudcu, ktorá zodpovedá požiadavke na súd zriadený zákonom, keďže ich nemožno považovať za porušenie základných pravidiel týkajúcich sa tohto postupu. Ako zdôrazňuje jedna autorka, Súdny dvor tým obmedzil pôsobnosť vyššie uvedenej požiadavky (pozri *DERO-BUGNY, D.: Le principe du juge légal en droit de l'Union européenne*. In: *Journal du droit européen*, s. 154, 2022).

⁶⁶ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. februára 2022, *RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu) (C-430/21, EU:C:2022:99, body 38 a 43)*.

⁶⁷ Rozsudok z 5. júna 2023, *Komisia/Poľsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov) (C-204/21, EU:C:2023:442)*.

⁶⁸ Návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bobek vo veciach *Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a i. (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19 a C-355/19, EU:C:2020:746, bod 230)*.

⁶⁹ Rozsudok ESLP z 28. apríla 2009, *Savino a i. v. Taliansko (CE:ECHR:2009:0428JUD001721405, bod 94)*, citovaný v rozsudku *Komisia/Poľsko*, bod 168.

91. Po druhé je pravda, že z judikatúry ESPL vyplýva, že požiadavky právnej istoty a ochrany legitímnej dôvery osôb podliehajúcich súdnej právomoci nezakotvujú nemenné právo v ustálenej judikatúre. Vývoj judikatúry nie je sám osebe v rozpore s riadnym výkonom spravodlivosti, keďže upustenie od dynamického a vyvíjajúceho sa prístupu by mohlo brániť akejkolvek reforme alebo zlepšeniu.⁷⁰ V prejednávanej veci však predmetný mechanizmus podľa môjho názoru zavádza pomerne primerané zosúladienie medzi týmito požiadavkami a nevyhnutnou prispôbivosťou práva spoločenskému vývoju prostredníctvom formovania judikatúry. Pripomínam, že právne stanoviská prijaté na zasadnutí sudcov súdov druhého stupňa nie sú pre súdy prvého stupňa záväzné, môžu byť v rozpore s prístupom prijatým registrujúcim sudcom a najvyššiemu súdu nijako nebránia v tom, aby v prípade potreby zohrával svoju regulačnú úlohu pri uplatňovaní vnútroštátneho práva tým, že zruší postúpené rozhodnutie súdu druhého stupňa a zároveň uskutoční obrat v judikatúre.

V. Návrh

92. Pokiaľ by Súdny dvor považoval návrhy na začatie prejudiciálneho konania, ktoré podal Visoki trgovački sud Republike Hrvatske (Vyšší obchodný súd, Chorvátsko), za prípustné, navrhujem, aby uvedenému súdu odpovedal takto:

Článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnej právnej úprave a praxi, ktorá počas fázy porady v druhostupňovom súdnom konaní v spore, v ktorom rozhodovacie zloženie prijalo rozhodnutie, stanovuje, že:

- predseda súdu alebo predseda špecializovaného oddelenia na základe tohto rozhodnutia a v situácii, ktorá predstavuje ohrozenie alebo narušenie konzistentnosti judikatúry súdu, sa obráti na rozšírené rozhodovacie zloženie, aby väčšinou hlasov prijalo spoločné stanovisko k všeobecnému a abstraktnému výkladu uplatniteľnej právnej normy, o ktorej predtým diskutovali účastníci konania a ktorú musí pôvodne konajúce rozhodovacie zloženie zohľadniť na účely vyriešenia sporu vo veci samej,
- sudca poverený sledovaním judikatúry súdu informuje predsedu súdu alebo predsedu špecializovaného oddelenia o situácii ohrozenia alebo narušenia konzistentnosti judikatúry z dôvodu, že konajúce rozhodovacie zloženie trvá na svojom pôvodnom rozhodnutí, a až do prijatia vyššie uvedeného právneho stanoviska sa odloží vydanie rozhodnutia o spore týmto rozhodovacím zložením a jeho doručenie účastníkom konania.

⁷⁰ Rozsudky ESPL z 18. decembra 2008, *Unédic v. Francúzsko*, (CE:ECHR:2008:1218JUD002015304, bod 74); z 29. novembra 2016, *Gréckokatolícka farnosť Lupeni a i. v. Rumunsko*, (CE:ECHR:2016:1129JUD007694311, bod 116), a z 2. októbra 2011, *Nejdet Sahin a Perihan Sahin*, (CE:ECHR:2011:1020JUD001327905, bod 58).